

zhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopolne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 61.
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
bodi. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
vice isti prostor K 20.
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
svet. 280 pol
sta 144, za četrti leto
K 72, za mesec K 24,
za inozemstvo K 480.

Reklamacije se
so poštnine proste.

Upravništvo v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 61.
Učiteljska tiskarna.

Etbin Kristan:

Terorizem in socialistična taktika.

Vprašanje terorizma v politiki se
včasih presoja izključno z moralnega
stališča, in nedvomno se tako naj-
laže prihaja do hitrih zaključkov.
Gotovo ima to vprašanje svoje etič-
no stran, ki je zelo zanimiva za vsa-
kogar, torej seveda tudi za sociali-
sta; toda tako enostransko razmo-
travanje ne pride daleč iz teorije, za-
kaj praktična politika se prav malo
pokorava etičnim predpisom, tem-
več ima povsem druge zakone, po
katerih se ravna. Največa zasluga
znanstvenega socializma je prav v
tem, da je spoznal in razlozil materi-
jalistično podlago vsega političnega
dejstva in nehanja in s tem razdrl
balko o nekakšni etični politiki, iz-
polnjeni s samimi transcendentalni-
mi in literarnimi ideali. S tem nika-
kor ni rečeno, da nima politika sploh
nikakršnih stikov z etiko, ali pa —
kar se zlasti v meščanskem taboru
kaj rado očita socializmu — da nima
socializem z etiko nič opraviti
in da jo zametuje. Res je, da niso v
prvi vrsti etični, temveč materialisti-
čni, zlasti gospodarski interesi, ki
jim sledi politika, in šele na podlagi,
ki se na ta način ustvarja, se ude-
stevujejo etična načela, kolikor dopu-
ščajo razmere.

Terorizem je v političnem življe-
nju vedno igral neko vlogo, tudi če
se ni posluževal ravno bomb in pe-
klenskih strojev. Sploh je vse naše
socialno življenje polno terorja v
najraznovrstnejših, včasih ostrih,
včasih milejših oblikah. Ultima ratio
vsake države je vojna, o kateri
se sicer lahko govori zanesljivo, pre-
peva navdušeno, ki se lahko spravlja
v zvezo z bogom in neštetimi
svetniki, o katere terorističnem zna-
čaju pa vendar ne more dvomiti,
kdor je vajen rabiti besede s pom-
nom, ki ga imajo. Ječe, ki nadome-
ščajo v naši kulturi dobi se vedno
vzgojevališča in bolnišnice, vislice,
brez katerih izhaja le malo držav,
so teroristična sredstva. Pekel je
mesto terorja, in nauk o peklju je te-
rorističen nauk. Žuganje z zaprtjem
podjetja, katerega sledi stradanje ti-
sočernih delavcev in njihovih rodbin,
je kapitalističen terorizem. Političen
sistem, ki služi pristašem vladajoče
stranke in prezira pripadnike drugih
strank, je terorističen. Skratka, ka-
morkoli se ozremo, vidimo v praksi
vse polno terorizma. Kljub vsej svoji
bahavi prosvetljenosti živimo se v
dobi praznoverja, ki pričakuje čude-
že od strahovanja in vanj zaverova-
no kakor nekda v »božje sodbe«.

Socialist se vsemu temu ne bo
nič čudil, ker ve, da je tesno spoje-
no z družabnimi razmerami, z obsto-
ječim gospodarskim in političnim
redom in da se bo vsa stavba šele
tedaj mogla izpremeniti, kadar bo
njena podlaga drugačna. Izpremem-
ba gospodarskega in socialnega re-
da bo začetek velike etične in mo-
ralne izpremembe; socialna revoluci-
cija ne prinese le drugačnih produk-
cijskih metod, ampak tudi nove misli
in nova čustva.

Toda kakor v meščanskih, tako
je tudi v delavskih krogih še mnogo
površnosti. Človek se lahko rodi
kot upornik, socialist pa more po-
stati le tako, kakor postane kdo filo-
log, zdravnik, čevljar, mizar, in-
ženir, kovač itd., namreč z učenjem.
Kdor ne pozna ustrojstva družbe,
njene postanka, zakonov tega po-
stanka in splošnega socialnega raz-
voja, ni socialist; lahko je nezado-
voljnež, opozicionalec, revolucionar,
ali vse to še ne napravi iz človeka
socialista. Kdor si ni pridobil po-
trebnega socialnega znanja, pa lah-
ko pride v nevarnost, da vidi bedo,
pa ne spozna njenih vzrokov, da
opaža razliko med bogastvom in
revščino, pa ne razume razlogov te-
ka pojva, da čuti gospodstvo manj-

šine in suženjstvo večine, da se mu
vsa socialna uredba zazdi kot ječa,
da mu je vse življenje polno krivic,
ampak pogoj, po katerih le vse pri-
šlo tako, mu ostanejo nerazvozlana
uganka, oziroma — kar je še slabše
— niti ne razmisli o pogojih, ne
išče jih, temveč površno kakor bur-
žva misli, da je vse zlo v osebah in
da mora izginiti gorje, če izginejo
osebe, ki so ga po njegovem mnenju
krive.

Tako nastaja vera v proletarski
teror kot sistem, vera v uspešnost
atentatov, puščev in zarot. Kakor misli
antikvran meščanski jurist, da bo
z vislicami in krutimi ječami odpravil
zločine, tako misli »socialni«
atentator, da bo z bombami odpravil
izkoriščanje; po buržvazni ideologiji
bi morali morilci opustiti svojo na-
turo, če bi bilo le strahovanje dovolj
energično, po ideologiji »revoluci-
onarnega terorista« bi morali vsi kra-
lji zapustiti svoje prestole, če se jim
je mažene dovolj strahu v kosti.

To mišljenje je skrajno nesociali-
stično, je socialističnemu diame-
tralno nasprotno. Socialni revoluciji
ni le na noben način koristno, ampak
ji je vseokoli škodljivo. Niti
proletarsko ni, zakaj proletariat je
razred, in proletarsko je, kar se vle-
ma z razrednim čustvovanjem in
mišljenjem, medtem ko je teroristič-
na taktika v bistvu individualistična,
tudi če se za njeno izvajanje združi
množica individuijev.

Pri vsem je za nas najvažnejši
moment ta, da se z dinamitom in ni-
troglicerinom ne pospešuje socialna
revolucija, ampak da se zavlačuje in
otežčuje. V poštev prihaja gotovo
tudi moralni moment, ker za bodo-
čo družbo ne more biti vseeno, kako
nastane in kakšni so ljudje, ki jo
zgradi; od antisocialnih elementov
je težko pričakovati dobro socialno
delo. Toda vprašanje smotnosti in
uspešnosti je s praktičnega stališča
tisto, ki odločuje. Zato si je treba
biti na jasnem, kako morejo teroristi-
čne metode vplivati na realiziranje
socializma.

Predvsem prihaja tu v poštev
dejstvo, da se z atentati lahko od-
stranjujejo ljudje, ne pa sistemi.
Umor kakšnega monarha ne odpra-
vi monarhije; niti v absolutističnih
monarhijah, v katerih je bila v ro-
kah vladarjeve osebe koncentrirana
veliko večja moč, kakor v konstitu-
cionalnih državah, se z odstranitvijo
monarha ni podrla monarhija, tem-
več je vsakemu ubitemu carju ali
kralju sledil nov, živ car ali kralj.
Monarhija, ki bi obstajala le po vo-
liji vladarja, ne bi mogla živeti dva
dni; če pa ima svoje korenine, v ka-
terihkoli širših krogih, ki so — v
resnici ali pa po svoji domišljiji —
interesirani na njenem obstanku, ima
vladarjeva smrt pred bombo prav
toliko učinka, kolikor njegova smrt
v postelji.

Odstranjevanje kapitalističnih s-
stem z atentati je še veliko večja,
veliko naivnejša utopija. Zlasti ab-
surdno je misliti, da se more odpra-
viti socialen sistem z uničenjem
kakšnega vladarja. Kapitalizem ni
vezan ne na monarhijo, ne na republi-
ko; monarhična Anglija ima svoj
mečni kapitalizem prav tako, kakor
ga ima republičanska Amerika, na
drugi strani pa je monarhični Siam
kapitalistično prav tako nerazvit ka-
kor republičanski Ecuador. Nikjer
na svetu se ne more kapitalizem po-
siliti vpljati, nikjer se ne more od-
praviti s samo voljo nekaterih ljudi.
Kapitalizem je nastal v gospodar-
skem razvoju kot nujna posledica
razmer, in z izpremembo gospodar-
skih razmer bo tudi nujno padel. Če
ne bi bilo v Evropi nobenega Roths-
childa in Kruppa, v Ameriki nobe-
nega Rockefellerja in Vanderbilta,

bi vendar tukaj in tam imeli kapitali-
zem; prišel pa bo čas, ko bodo lah-
ko živeli sinovi in vnuki vseh da-
našnjih multimilijonarjev in milijar-
derjev, pa vendar ne bo kapitaliz-
ma nikjer na svetu.

Vse to spada pravzaprav v soci-
alistično abecedo: žal pa je vendar
po svetu mnogo ljudi, ki se smatrajo
za socialne reformatorje in revolu-
cionarje, pa so jim ti prvotni pojmi
socializma španske vasi, ker zaje-
majo le iz svoje, navadno veliko
preveč pod vplivom čustev stoječe
glave in so prezrli, da socializem ni
stvar srca, temveč stvar znanja, ki
si ga je treba pridobiti z učenjem
kakor vsako drugo znanje.

Nobena družabna oblika ni nasta-
la po volji posameznih ljudi, ampak
vsaka je bila nujna posledica raz-
mer. Ko so si prvič nomadi napravili
stalno bivališča in so nastali domo-
vi, iz katerih so se polagoma raz-
vile domovine, se to ni zgodilo pod
vplivom kakšnega preroka domo-
vne ideje, temveč zato, ker so se
ljudje naučili obdelavati zemljo, če-
tudi na zelo primitiven način, in so
s tem nastali pogoji za nov način
življenja. Človek ne more biti no-
mad in poljedelec obenem; če hoče
kmetovati, mora bivati na kmetiji,
in nomadiziranja je tedaj kraj. Tudi
mesta se niso ustanovila kot reali-
zacija kakšne agitatorske ideje; tudi
zanje so najprej nastali pogoji in po-
tem so prišla mesta, ker so jih za-
htevala potrebe in razmere. Na eni
strani so postala za izmenjavo pri-
delkov neka središča neizogibna;
na drugi strani so se posamezne obr-
ti polagoma ločile od kmetovanja,
ker ja bilo to bolj praktično, obrtni-
ki so se naselili v kraju, kjer je bilo
tržišče, kar je ustrezalo njej in ku-
povalec z dežele, in tam se je po-
tem zbiralo vse, kar ni bilo direktno
vezano na zemljo.

Tudi kapitalizem ni nikakršen
»izum« človeškega duha. Nastal je
povsem neodvisno od dobrote ali
hudočnosti človeškega srca, ko je
materialni, zlasti tehnični razvoj
ustvaril pogoje zanj. Z uporabo par-
ne sile, z iznajdbo strojev, z izpo-
polnitvijo prometnih sredstev, s pri-
stopom do bogatih zakladov surqvin

se je moral poroditi kapitalizem, in
skrajno naivna je misel, da bi bilo
prišlo kaj drugega, »če bi bili ljudje
drugačni.« Prvič je praktično čisto
brez pomena ugibati, kaj in kako bi
bilo, če bi ljudje bili drugačni, ker
niso drugačni in jiti je torej treba
vpoštevati take, kakršni so; drugič
pa gredo v splošnem ljudje za raz-
merami, ne pa razmere za ljudmi in
je vsled tega važnejša izprememba
razmer, kakor pa reformacija ljudi,
ki itak prihaja z izpremembo raz-
mer.

Če smo si na jasnem, da je ka-
pitalizem nujen plod socialnega raz-
voja dolgih dob, tudi ne more biti
težko razumeti, da so za padec ka-
pitalizma in za njega nadomestitev
s kakšno višjo socialno obliko po-
trebni pogoji, ki jih noben posamez-
nik nima v sebi, ampak jih more zo-
pet le razvoj ustvariti. Na ta razvoj
človek pač lahko vpliva na razne
načine, toda nadomestiti ga ne mo-
re ne s svojo voljo, ne z ženjalno-
stjo, ne s silo. Kakor so se morali
izpolniti pogoji za porod kapitaliz-
ma, tako se morajo izpolniti tudi za
porod socializma. In pot do socializ-
ma gre le čez kapitalizem. To je ne-
izogibna etapa v družabnem in go-
spodarskem razvoju; preskočiti se
ne da, prav tako kakor ne more člo-
vek iz petindvajsetega leta hipoma
preskočiti v štirideseto. Kjer še ni
kapitalizma, mora nastati in se raz-
viti do precej visokega vrhunca;
preden more socializem realizirati
svoje oblike.

Teroristične metode v interesu
socializma so torej najbolj naivne v
deležah, kjer je kapitalizem še malo
razvit, kakor na primer v Jugosla-
viji. One spominjajo tukaj na Don
Kihotov boj proti vetrenjakem. V na-
ši deželi je gotovo nekaj kapitali-
stov; tudi tuj kapital ima svoje in-
terese v Jugoslaviji; ali iz tega še
nikakor ne sledi, da je naša država
kapitalistična. Taki domnevi naspro-
tuje že dejstvo, da je dežela pre-
težno agrarna, da je industrijsko
prebivalstvo v primeri z agrarnim
neznatno in da se v velikih krajih
države producira še povsem po me-
todah male obrti.

(Dalje prihodnjič.)

Uvedba zasebne lastnine v Rusiji.

Zadnje dni so nam brzojavke ja-
vile, da je zmagala na III. kongresu
komunistične internacionale zmerna
Leninova struja nad strujo ekstre-
mističnih komunistov. Razlika med
obema strujama obstoji — suhopar-
no rečeno — v glavnem v presojni-
nju vprašanja trgovinskih stikov so-
vjetske Rusije s kapitalističnimi dr-
žavami. Del ruskih komunistov je že
dalj časa opozoval nevarnost, ki
preti Rusiji in boljševiški vladi vsled
propadanja gospodarstva, predvsem
pa vsled propadanja industrije.

Ruski kmet ni dovažal v mesta
dovoljno živil, ker izmenjava pro-
duktov ni — kakor so si to lepo za-
mislili boljševiki — mogla odgo-
varjati potrebam kmetovin. Vsled
tega dejstva je mestno prebivalstvo
trpelo ves čas veliko pomanjkanje
živil in kmet je bil nevoljen vsled
tega, ker je bil omejevan v ravnanju
s svojimi pridelki. Tako se je sovjets-
ska vlada čutila prisiljeno, da kmetu
dovolji neke lastniške koncesije;
da pa bi zadovoljila tudi mestno
prebivalstvo, je še določila, da pla-
čuje kmet davke v živilih. Mislila je,
da bo kmetu zdržala vsaj v nje-
govih političnih pasivnosti, ko ga ves čas,
razen v revoluciji, ni mogla pridobi-
ti za aktivno sodelovanje.

Velikansko težkoče je imela vla-
da z organizacijo in pospešitvijo in-
dustrijske produkcije. Največja ovi-
ra za industrijalizacijo Rusije je bila
pač ta, da je deželi, bogati sicer na
sirovinah, manjkalo stikov z zuna-
jnjo industrijalnimi in trgovskimi

jana v tem smislu (predvsem trgo-
vinskem!) kakor si jo je Rusija za-
želela in jo vsled tega tudi sklenila,
Angleška diplomacija si je marveč s
to trgovinsko pogodbo v prvi vrsti
znala poiskati le političnih garancij
od Rusije v vprašanju dežel, ki tvo-
rijo vrata v Indijo. Angleški kapita-
listi pa tej trgovinski pogodbi niso
toliko zaupali, da bi v resnici pričeli
trgovati z Rusijo, druge države pa o
tem niso hotele in nočejo niti slišati.

Na kar so se pri svoji gospodar-
ski politiki zanašali boljševiki, je
bila tudi svetovna socialna revoluci-
cija. Zato tudi je bila njihov propaga-
nda v Evropi tako nervozna in nagla.
Toda, kakor smo brali v poročilih o
III. kongresu komunistične »internaci-
onale« v Moskvi, so se boljševiki
zaenkrat nehali nadejati skorajšnje-
ga izbruha socialne revolucije. Lenin
sam je to povedal v brk vsega kon-
gresu. »Treba bo iskati stikov s ka-
pitalom in kapitalističnimi državami,
je dekel, gotovo pa je in razumljivo,
da teh stikov drugače biti ne more
kakor potom — kapitala, in sicer
kapitla tudi v lastni zemlji.«

In tako nas torej ne presenečajo
zadnje vesti o uvajanju zasebne last-
nine v Rusiji prav tako ne, kakor
nas niso pred nekaj meseci vesti o
koncesijah zasebnim podjetnikom.
Zadnje vesti poročajo namreč, da je
po odobritvi moskovske Internacio-
nale sovjetska oblast izdala nov de-
kret, s katerim se preklicujejo vse
omejitve zasebnikom, da morejo zbi-
rati kapital. Bančni inštituti morejo
zopet sprejemati denar na tekoči ra-
čun in oblast ne more vplačane vsote
zapleniti brez predhodnega sodniš-
skega postopanja. »Krasnaja Ga-
zetta« prinaša k temu dekretu ta-
le Leninov komentar: »Inozemski ka-
pital nam mora pomagati, da obno-
vimo naše ekonomsko življenje. Za
to je potrebno mnogo let. Mi smo ob-
kroženj od kapitalističnih držav in
moramo jim danes plačevati vse do-
daje, dokler nas ne osvobodijo revolu-
cija (v teh državah. — Op. uređ.) S
tem bomo pridobili čas in to je edi-
no, kar mi danes moremo doseči.
Edina mogoča baza za izvedbo naših
računov je velika industrija. Za to
na je potrebno še najmanj 10 let.«

Sovjetska Rusija začenja novo
življenje. Moskovski komunisti so
našli novo pot — po dolgih izkuš-
njah — da izvedejo svoj praktični
ekonomski program, pot, ki je pa
sklizava in zelo nevarna komuni-
stičnemu programu samemu! O po-
sledicah, ki jih bo ta nova smer ro-
dila, tako na političnem kakor na
gospodarskem polju, ne bomo raz-
pravljali. To bo pokazal razvoj do-
godkov sam. Resnica je pač, da so si
boljševiki v Rusiji s tem korakom
zaenkrat zavarovali svojo politično
oblast in odkrnili ost nezadovolj-
stva med kmečkim ljudstvom. Kako
pa si bodo to svojo pozicijo znali v
novih razmerah, kadar se bodo le-to
živelo, ohranili, je pa odvisno od
njihove diplomatske oziroma tero-
ristične politike.

V ruskih boljševikih se izvršuje
nehote evolucija. Sila razvoja jih je
naravnala na tisto pot znanstvene-
ga socializma in demokratičnih me-
tod nazaj, s katere jih je pahnila mo-
gočna revolucija. Seveda bi se mo-
žili, če bi mislili, da se boljševiki ne
smatrajo več pravim ekstremnim
komunistom. Kakor je razvidno iz
Leninovih izjav, hočejo oni dobi, ki
jo začinjajo sedaj z vzpostavljeno
stikov s kapitalom, kapitalističnimi
državami in zasebne lastnine. Je
pridobiti na času in na gospodarski
utrditi potom vstvarjenja veleindu-
strij, da bi bilo možno izenačevanje
vrednosti ruske poljedelske z vred-
nostjo ruske industrijske produkcije.
Oni so prepričani, da s koncesij-
jati, ki jih dajejo pravkar kapitalu
in kapitalizmu, niso prenehali biti ko-
munisti. Oni marveč, kakor že pov-
darjano, stavljajo še vedno zadnje

Trgovinska pogodba z Anglijo, s
katero je Lenin mislil odpomoči za-
gati, pravzaprav ni bila in ni izvaja-

karto na skorajšnje (čez deset let, meni Lenin) svetovno socialno revolucijo, nakar šele bodo »nadaljevali« svoj komunistični začetek! Mi seveda pa vidimo v tem le kapitulacijo komunističnega terorizma in komunistične taktike sploh. Veseli nas pa, da se evolucionisti te taktike vrši mirno, nemoteno in nekrvavo, ne da bi reakcija s svojim terorjem mogla zavladati, kakor je zavladala svojčas na Madžarskem.

Nedavno tega je Lenin govoril še o »državnem kapitalizmu«, ki ga bo morala Rusija preživeti, predno nastopi dobo socializma. Kakor pa vidimo, je Lenin na zadnjem kon-

gresu retiriral od tega še dalje nazaj k zasebnemu kapitalizmu, tako da ne moremo izločiti vse prehodne in teroristične naprave sovjetskega režima v Rusiji konstatirati drugega, kakor teroristično komunistično vladavino in kvečjem še nekaj pridobitev trajne vrednosti na kulturnem in prosvitelnem polju.

Potek razvoja v Rusiji daje torej prav socialističnemu organiziranemu revolucionarnemu razrednemu boju, ne pa teroristični akciji neorganiziranih mas. O tem je v podobnih primerih sodila in bo še sodila zgodovina. In Rusija ravno bo sijajna šola za bodoči socialistični naraščaj.

naj je tudi skrb kraljevskega namestništva, katerega dolžnost mora pač biti, da varuje interese poznejše samoupravne enote. Mestna občina ljubljanska naj prav tako stori svojo dolžnost v interesu občine!

Slabo izpričevalo bi si dala oblast in vsa naša javnost, če bi zoper to družbo ne nastopila kakor ji pristojal Razkrinkane kapitalistične mahinacije, kakor jih lepo kaže slučaj Trboveljske premogokopne družbe, pa bo našemu delavstvu lahko v pouk in lep zgled korumpirane sedanje naše buržoazne družbe.

Telegrami.
ZMANJŠANJE DRŽAVNEGA PRORAČUNA ZA 150 MILIJONOV DINARJEV.

Beograd, 16. jul. V novem zakonu o dvanajstih letih je ukinjen kredit 190 milijonov dinarjev, ki je bil odrejen za posojilo industrijem in obrtnikom. Ukinjen je tudi kredit 50 milijonov dinarjev za prehrano pasivnih krajev.

Kakor je seveda navada buržoaznih vlad, je kredit zmanjšani ne pri troških za militarizem, bankete in poleđine, temveč tam, kjer bi mogel mnogo koristiti — pri pospeševanju gospodarskega življenja in socialnih in kulturnih naprav...

ZAKAJ NE MISLIJO NA NOVE VOLITVE...

LDU Belgrad, 16. jul. »Samouprava« odgovarja na poedine trditve opozicijskih skupin, ki vele, da se vladne skupine bojijo novih volitev, in piše: Ustavno vprašanje ni bilo nikoli strankarsko vprašanje. Mi ga nikoli nismo presojali s strankarskega stališča. V tem pogledu smo popolnoma mirni in pričakujemo odločitev naroda s popolnim zupanem. Vprašanje je samo, ali je treba takoj povprašati narod, ali pa vršiti ustavno delo do konca in potem šele preiti na volitve. Volilni zakon v ustavi dopušča razpust sedanje skupščine. Toda le težko bi mogli braniti razpust, ki bi se v sedanjem trenutku dal izvesti le z zelo veliko nejevoljo. Zato bi bilo pač najbolje, da se ustava uživi in šele potem ko bo njen značaj in vsebina v narodu dovolj znana, izvedejo nove volitve. Vprašanje volitev je torej v prvi vrsti odvisno od možnosti dela zakonodajne skupščine. Ako ta možnost odpade, potem bi bil to glavni razlog za konzultacijo naroda.

Če vladne stranke šo toliko pridigujejo o svojih vedno »lepih« namelih, ne morejo ovreči trditve, da ne mislijo na razpis volitev vsled tega, ker jim je mnogo na tem, da same v sedanjih svojih sestavi in večini opravijo tudi čimveč zakonodajnega dela po svojem kapitu in ker jim je prav dobro biti na oblasti. Ako bi se možnost dela sedanje večine razdelila, bi pa seveda razpustili parlament in delali po svoje dotle, dokler bi se jim ne zdelo, da imajo za volitve boljše šanse... Sedaj jim pa volitve še nič kaj ne dišijo.

PRVA SEJA ZAGREBSKEGA NAMESTNIŠTVA.

LDU, Zagreb, 18. julija. Dne 17. t. m. se je vršila v predsedništvu hrvatsko-slavonske zemaljske vlade konferenca, ki so ji prisostvovali mi-

nister za notranje stvari Svetozar Pribečević, pokrajinski namestnik Juraj Demetrovič, poverjenik za notranje stvari dr. Teodor Vošnjak ter vsi veliki župani. Na konferenci se je vsestransko razpravljalo o položaju v Hrvatski in Slavoniji ter se je ugotovil znaten napredek v ureditvi razmer po sprejetju ustave. Obenem so se določile tudi smeri v nadaljnem delu na polju notranje uprave v Hrvatski in Slavoniji.

PREMESTITVE URADNIŠTVA.

LDU, Belgrad, 18. julija. Pred svojim odhodom v Zagreb in na Primorje, je minister za notranje stvari podpisal večji ukaz, ki vsebuje tudi mnoge premestitve uradništva.

ITALIJANI PRESTAVLJAJO MEJNIKE.

LDU, Bakar, 18. julija. Iz Kastavščine poročajo, da Italijani kljub temu, da so meje komisijsko določene, nlikakor ne spoštujejo naših državnih mej. V našo škodo so celo popolnoma svojevolično pomaknili te meje na naše ozemlje, ki nam je bilo dodeljeno po rapalski pogodbi. V okolici Studene je bila urejena začasna meja, toda danes so se Italijani pomaknili za en km naprej in nastanili že na našem ozemlju. Nepričakovano daleč so prišli na našem ozemlju pri cesti Klana-Marčelji v smeri proti izviru Rečine. Dogovorjena rapalska državna meja bi morala omenjeno cesto presekati na točki, ki se zove Zidojce, medtem ko so se italijanske straže skupno z napisli in mejnimi tabelicami nastanile pod koto 514. Enako je v smeri Klane, kjer se je italijanska straža namestila na našem ozemlju in se sedaj nahaja v kavelci sv. Mihovila. In tako se na več mestih opaža, da so italijanske oblasti premestile mejne črte za en km v notranost našega ozemlja. Deloma gre dogovorjena meja v smeri bivše hrvatsko-istrske meje, danes pa se italijanska straža nahaja komaj en km nad izviro Rečine, toka da je globoko prodrla v naše ozemlje. Isto se godi tudi drugod. Na meji tudi ovirajo posestnike, da bi hodili na svoje njive in gonili živino na pašo na pašnike, ki pripadajo po rapalski pogodbi državi SHS.

GRŠKO-TURŠKA VOJNA.

Atene, 15. jul. Grške čete prodirajo na vsej fronti ob izbornih pogojih. Kakor veli zasebna brzojavka iz Smirne, je osvojena Kutaja. (Menda bo le res, da so Grki hud do tepeni. Op. ur.)

NEMCIJA PLAČUJE ODSKODNINO.

LDU, Pariz, 18. (Wolff) O plačilih, ki jih ima odšteti Nemčija v izvrševanju svojega načrta se javlja: Nemčija je reparacijski komisiji odštela novo plačilo v znesku okrog 31 milijonov zlatih mark v evropskih valutah in do danes za amortizacijo od nje izstavljenih tret vsoto 275 tisoč 376.690 zlatih mark. Razen tega je bila reparacijska komisija obveščena, da nudi nemška vlada zopetno plačilo 31 milijonov zlatih mark v različnih evropskih valutah.

TRGOVSKA POGAJANJA MED NEMCI IN AMERICANCI.

LDU Nauen, 18. (Radić Zagreb.) Zastopniki ameriških trgovskih zbornic, ki se sedaj nahajajo v Berlinu, so razpravljali te dni z vplivnimi predstavniki nemških gospodarskih krogov o vzpostavitvi nemško-ameriških trgovskih obratov. Nemški zastopniki so naglašali potrebo

olajšanja mirovnih pogojev, kakor dovolitev posojila na daljši rok, s čimer bi se stabiliziral tečaj marke.

ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA PROTI RUSKIM MONARHISTOM.

Praga, 17. jul. Kakor doznava »Tribuna«, bodo oblastva nastopila proti ruskim monarhistom, dohajajočim z Jugoslavije na Češkoslovaško in jih bodo iztirala. — (Naša vlada jih pa na vso moč podpira! Op. ur.)

FRANCOZI ZAVLAČUJEJO REŠITEV GORENJE SLEZIJSKEGA SPORA.

Pariz, 16. julja. Ker se je uvidela ne- možnost, da se francoski, angleški in italijanski vladi predložiti skupen predlog glede Gorenje Slezije, sta se angleška in italijanska vlada sporazumeli, da se zvezniška komisija že prihodnji teden sestane v Parizu, da izdela v nekaterih dneh poročilo, da bo izvrhovni svet, ki se sestane dne 24. t. m., mogel sklepati pred mesecem avgustom. Francoska vlada je ta predlog sprejela, vendar pa je ministrski predsednik Briand z navedbo dokazil poročal o zadržanju Nemcev v London in Rim, pri čemer je opozarjal na njih vojaške priprave v Gorenji Sleziji in na mejah glasovalnega ozemlja. S tem zadržanjem se baje vrši na odločitve zaveznikov. Nedopusten pritisk, proti kateremu je zavezniška komisija v Gorenji Sleziji sprito maloštevilnih čet brez moči.

Glivice, 17. jul. Veliko število danes tukaj zbranih zastopnikov največjih gorenje-slezijskih industrijskih družb je medzavezniško komisijo nujno naprosilo, naj skrbí za zadostno vojaško zasedbo njih obratov in za zaščito nemških uradnikov in delavcev. Navzlic polagoma izvršeni izpraznitvi preobvladajo poljski vstasi kakor prej položaj in ovirajo ustanovitve zakonitega stanja, ne da bi jih pri tem ovirale krajne brambe.

Francozi odkrito favorizirajo Poljake, kljub temu, da so pritožbe čimdalje večje ter zavlačujejo rešitev tega akutnega vprašanja pač vsled tega, ker hočejo nemško vlado trajno pestiti in imeti v rokah sredstva, s katerimi pritiskajo na Nemčijo, da sigurno plača volno odškodnino.

FRANCIJA IN ANGLIJA V SPORU.

LDU, London, 18. (Wolff) Diplomatski sotrudnik lista »Daily Telegraph« piše: Francoski odgovor na angleški predlog glede sklicanja vrhovnega sveta, da se reši gornešlesko vprašanje, je v uradnih londonskih krogih vzbudil veliko ogorčenost. Pariška vest, da je ministrski predsednik Briand pritrdil angleškemu predlogu glede imenovanja izvedenjskega odseka je vzbudil tu začudenje, ker gre tu dejansko za Briandov predlog. Tak odsek bi svojo nalogo težko izvršil do konca tega meseca, misel pa, da bi se rešitev vprašanja zavlekla do septembra, smatrtjo na Anglskem za nevarno. Brez dvoma so dale energične resolucije, katere je odobrili zunanji odsek francoske zbornice, povod k sedanjim težkočam. Kakor gornješlesko, tako se tudi ne more zavlačevati vprašanje prisilnih odredb v Porenju.

RAZOROŽITVENE KONFERENCE.

London, 18. jul. Po vesti lista »Daily Express« iz Tokia je najbrže izključeno, da bi se japonska udeležila washingtonske konferencie, ako ne bi dobila zadovoljivih pojasnil glede modalitet in namena konferencie.

Pariz, 18. jul. General Weygand je izjavil v intervjuu, da je namen po predsedniku Hardingu sklicane konferencie preta, da se rešijo vprašanja, ki se tičejo Tihlega oceana, kakor da se določi splošen načrt za razorožitve. Francija ne bo nikoli pričela za razorožitvilo, preden Nemčija ne

Trboveljska premogokopna družba in njene mahinacije.

Skrbni Ljubljanci smo se doslej vedno izpraševali, kaj neki je vzrok temu, da trboveljska premogokopna družba ne gradi več svoje palače na Aleksandrovi cesti. Tudi v starem občinskem odboru je bilo stavljeno na župana dr. Iv. Tavčarja podobno vprašanje in zahteva, da mestna občina poskrbi za to, da se Trboveljski družbi ne dovoli presamoljubnega nastopanja. Dr. Tavčar je ob tej priliki izjavil, da tega za mestno občino tudi nemalo važnega vprašanja ne bo prezrl, dokler bo on županovo. No, sedaj pa se zdí, da je Trboveljska ravno v mladoliberalcih našla svoje vnete zaščitnike.

Do teh trditvev nam dajemo pravilico naslednje zanesljive informacije: Kakor bo še naši javnosti dobro v spominu, je centralna vlada po končani zadnji rudarski stavki vsled zahteve Trboveljske premogokopne družbe, da zviša stavkajočim rudarjem plače le pod pogojem, da sme odgovarjajoče povišanju delavskih plač zvišati tudi cene že itak dragega premoga, sestavila posebno ministerialno in strokovnajaško komisijo, ki naj na podlagi knjig ugotovi, dali so zahteve Trboveljske premogokopne družbe po zvišanju cen premoga upravičene ali ne. Ta komisija je zahtevalo objektivno in natančno preiskala in uradno ugotovila, da zahteva Trboveljske premogokopne družbe po zvišanju cen premoga ni s upravičene, ter da so že pred štrajkom veljavne cene premoga, daleko presegle tisto mero, ki bi odgovarjala povišanju delavskih plač v zadnji stavki.

Trboveljska družba je bila vsled te nepristranske ugotovitve silno užaljena in je na mah ustavila delo na svoji zgradbi, ter grozila, da se preseli v Belgrad, kjer bi ji špekulacija in bakšišanje bolje uspevala.

Na nepojasnen način je Trboveljska premogokopna družba nedolgo na to pri vladi dosegla, da se sestavila nova komisija, ki je stvar ponovno preiskala in ugotovila dejanski položaj v prid Trboveljski družbi. Ravno tako je na nepojasnen način Trboveljska družba dosegla dovoljenje od vlade, da sme neomejeno zviševati cene premoga. Minister Krizman se je temu dovoljenju dolgo ustavljala, vendar pa so napolned ravnatoko na nepojasnen način dosegli to dovoljenje. Vlada si je pri tem pridržala le to, da Trboveljska družba po posebni pogodbi in določenih cenah dobavlja državni

železnici premog. Toda Trboveljska družba še sedaj tudi ni noče odnehati in pravi, da zgradbe v Ljubljani ne bo pričela zidati dotle, dokler ji tudi v tem pogledu ne bo ugodeno.

Kakor izvemo iz verodostojnega vira, je Trboveljska družba dosegla sestavo nove (druge) preiskovalne komisije pod pretjajo, da bo ustavila vse investicije v svojih podjetjih in da bo odpustila 2000 delavcev!!

Kaj je vlado dovedlo do tega, da je objestni čifutski Trboveljski premogokopni družbi kljub ugotoviti prve preiskovalne komisije dovolila drugo komisijo in na to neomejeno poviševanje cen premoga v škodo države, industrije in vsega ljudstva, res ne vemo. Ljubezen do delavstva, ki mu je Trboveljska družba grozila z odpustom, gotovo ne! Tudi je tu važno dejstvo, da se je minister Krizman dolgo časa branil ugoditi. Tu mora biti torej vmes roka umazane klikarske korupcije! In ker se liberalna gospoda v Ljubljani na tako preobestne in škandalozne mahinacije kakor smo jih pravkar opisali, niti ne zgame, dasi je o tem gotovo že davno informirana, sklepamo, da je to tista klika, ki je vzela v zaščito to tujezmsko naše ljudstvo na nezasišlan način izkoriščujočo in izzvajajočo židovsko firmo. Čuli smo tudi, da si je svojčas iskala Trboveljska premogokopna družba zaščite v nekom časopisju. Skoraj neverjetno se pa zdi, da vlada prvič tako slabo štiti svojo lastno avtoriteto v komisijah, dalje da tako malo štiti državno avtoriteto tako v pretajah Trboveljske družbe kakor v dovolitvi neomejenega zviševanja cen premoga, slednjič pa, da sploh dopušča tako zviševanje cen, dočim bi vendar morala gledati ne na koristi inozemskih akcionarjev, temveč na koristi domače industrije, prometa in prebivalstva! Končno pa tudi mestni občini ni prav nič v čast, da pušča »užaljenim« družbi, da se z »zidanjem« svoje palače norčuje ne-le iz nje, temveč tudi iz ljubljanske deželne vlade same!

Kar imamo mi v interesu naše javnosti in države zahtevati, je, da vlada preklicje Trboveljski družbi dano dovoljenje za neomejeno zvišanje cen, da še enkrat po popolnoma nepristranski komisiji ugotovi cene premogu. (Trboveljski premog je že sedaj menda eden najdražjih na vsem svetu!) ter da družbi, ki ima svoja podjetja v Sloveniji, ne dovoli preselitve iz Slovenije; (to zadnje

Jakob Vehovec: Utisi z delavske olimpijade v Pragi.

(Konec.)

Za to slavnostno sceno so si nabavili 1700 kostumov sami, 500 pa jih je posojilo vodstvo Narodnega gledališča. Iz vsega tega je razvidno, koliko ogromnega dela so izvršili Čehi.

Vse druge priprave in organizacija te olimpijade, je trajalo čez eno leto (delalo je 300 delavcev), ki je bilo razdeljeno na 20 odsekov. Vsak odsek pa je moral brezpozorno izvršiti to, kar je spadalo v njegov delokrog.

Nj bilo pa treba skrbeti samo za telovadbo na Letni, temveč tudi za to, da človek ni pohajkoval ob večernih urah, nevede kam da se dene. Vršile so se slavnostne predstave v gledališčih, razni umetniški in zabavni večeri. Toda ne s takim spredom, da bi imel drugi dan težko glavo vsled uživanja alkohola. Predvsem moram poudariti, da ves čas bivanja v Pragi nisem videl čezmerno uživanje alkoholnih pijač. — Žal, pri nas je navada pri vseh slavnost-

nih in neslavnostnih prireditvah drugačna.

Jaz in nekaj naših sodrugov smo jo mahnil v nedeljo 26. junija v Narodno gledališče, kjer so peli Smetanovo opero »Libuša«; krasna godba, solisti, predvsem solistka Kristina Morfova. Človek se je zatopil v to umetnost in nevede si obsedel, ko je padel zastor ob koncu predstave. Odšli smo brez besed — z velikim duševnim užitkom.

V ponedeljek se je vršil v veliki Lucernski dvorani slavnostni prijeteljski večer na čast zunanjim gostom. S sodelovanjem Šakove filharmonije in virtuozinje Gerte Schloserove ter opernega pevca O. Eisenberga iz Draždan. Bil je lep večer med sodrugi raznih držav. Dasi se nisimo nikdar videli, in se morda ne bomo več, tudi se v besedi z marsikom nisimo razumeli, vendar smo vsi eno čutili, da smo — sodrugi.

O raznih prireditvah bi se dalo še veliko govoriti, vendar se moram vsled pomanjkanja prostora omejiti samo še na nekatere stvari, ki se mi zde važne, da jih povem.

V torek 28. junija se je vršil skupni odhod na pokopališče, kjer sta pokopana sodruza Letaut Kubeš in Vupička, katerima je avstrijska soldateska položila vrv okrog vratu,

Položili smo venec na grob v imenu slovenskih sodrugov, meneč — da nista mrtva, čeprav sta pokopana.

Isti dan se je tudi vršila mednarodna konferenca delegatov iz vseh zastopanih držav na olimpijadi, na kateri se je obravnavalo o prihodnji mednarodni olimpijadi, ki se bo vršila leta 1922, v Belgiji. Dalje se je obravnavalo o športni telovadni organizaciji, zlasti sodrugi iz Finske so priporočali ustanavljanje takih krožkov. Da je to važno, se je pokazalo na tej konferenci, ker je bilo navzočih več sodrugov, ki niso večji raznih jezikov (med temi seveda jaz tudi), se je moralo razne referate po trikrat prevajati. Bili so navzoči stari borci, sodrugi, ki imajo velike beje za seboj, vendar pa z ozirom na važnost mladinske organizacije, posvečajo vse svoje moči mladini. Ko sva fim s sodrugom Živkovičem iz Maribora pojasnila našo situacijo, so nam objubil, da nas bodo v vsakem oziru podpirali, da tudi mi zgradimo močno organizacijo, dobre telovadce in športnike, da se udeležimo morda — že prihodnje leto olimpijade. Konferenca je sklenila z ozirom, da francoska vlada postopa napram nemškim športnim organizacijam v zasedenem ozemlju pristransko, da se zahteva enakopravnost. Konferenca je pokazala, da mednarodni proletarijat v vsakem oziru polagoma, a sigurno koraka k cilju.

V sredo, 29. junija se je vršil obhod po mestu. Že v zgodnjih jutranjih urah si videl velikanske vrste proletarijata, ki je korakal z zastavami in godbami na skupno zbrališče, od tam skozi glavne ulice na staromestni trg. Na tisoče in tisoče proletarcev in proletark je korakalo pod rudečimi zastavami, ki so veličastno plapolale po zraku, godbe so igralo delavske himne, Srca so hreenela, pela so delavske pesmi, vzklíkala, naj živi socializem, naj živi svoboda. Z oken so pozdravljali in — strmeli nad veličastno manifestacijo mednarodnega proletarijata. Na Staromestnem trgu je ob strani stala sivolasa sodružica Breškovska, pozdravljala izprevod. Zastave so se ji poklonile, godbe so ji igralo marseljezo, meni se pa je zdelo, da se mi je prikradla goraka solza na lice. Z govorniške tribune je govoril sodrug Humelhans, za njim sodrug Nemeč, ki je pokazal na prostor, rekoč: Pred tristo leti je bil ta trg preplavljen s človeško krvjo. Krvniki, ki so takrat sekali človeška telesa za to, ker so srca v teh telesih zahrepene-

la po svobodi, danes po tristo letih pa je maščevano. In proletarijat, ki je izvršil že velike naloge, bo izvrševal še nadalje to, kar ima zapisano na praporih socialna demokracija.

Njegov močan glas je odmeval čez praške ulice, napravile so njegove besede silen utis. Nato se je izprevod razšel in obenem je bila zaključena olimpijada.

Prihodnji dan smo si ogledali razstavo. Mnogo bi se dalo pisati o nji; kaj so vse gospodarske organizacije napravile, od naimanjšega predmeta pa do oprave najlepšega salona. — To je delo vztrajnosti. Tako delajo oni — in mi jim moramo slediti. Ko smo odhajali iz Prage, mi je bilo tesno v srcu, to pa vsled tega, ker se naš ni vsaj sto slovenskih sodrugov peljalo nazaj s svojimi spornimi. Tako sem pa sedel zamišljen v vozu. Vlak je neusmiljeno drvil dalje proti Dunaju, odzunal se je čutil samo ropotanje kolesja, ki je odmevalo po širokih žitnih poljih... Napisal sem vam v omglenih vrsticah utise z olimpijade, vse drugo naj si na vsak sam začrja. — In to bo najbolje pa tudi uspeh ne bo izostal.

bo popolnoma razorožena. Bivši sovražnik Francije so trdno odločeni na revanšo, ko se bo posrečilo odpraviti zavezniško kontrolo.

Pariz, 17. Jul, Podkomisija, ki jih je sestavila komisija za razorožitev, se bodo stavila nastopna vprašanja v proučevanje in poročanje: Prva podkomisija: 1. Zasedbo izdelovanje municije in vojnega materiala; 2. promet z orožjem in municijo; 3. ustanovitev mednarodnega kontrolnega urada za promet z orožjem. Druga podkomisija: 1. Kontrolna pravica za razorožitev premaganih dežel; 2. medsebojna kontrola, in sicer z izmenjavo izjav med državami, ki so zastopane v razorožitveni komisiji, ali z medsebojnim proučevanjem izjav, ki so predvidene v aktu. Tretja podkomisija: 1. Sedanje vojaške sile in predvojne vojaške sile posameznih držav; 2. sedanja finančna bremena in predvojna finančna bremena, ki izvirajo iz oboroževanja posameznih držav in 3. odredbe, s katerimi bi se ugotovili izdatki za oboroževanje po objavljenih vojaških proračunih posameznih držav. Ta komisija se sestane jutri.

Podpredsednik Združenih držav Harding je sklical v Washington mednarodno razorožitveno konferenco, največ seveda vsled tega, ker se Amerika boji svojega nevarnega rivala, ki se naglo oborožuje, Japonske. Zdi se, da tudi entente države, kakor Japonska sama, nimajo dosti veselja, do te konference; zato prirejuje same svoje »razorožitvene« predkonference. Mednarodni proletariat se od takih neresnih »razorožitev« ptč nima nadejati garancije za svetovni mir . . .

RUSJI GROZI LAKOTA.

LDU, Moskva, 18. (Brezlično.) V Rusiji je pričakovati zelo slabe žetve. Žetev je uničena po gubernijah Herzon, Astrahan, Ufa, Saratov, Samara, kakor tudi v tatarski in baškirski republiki, deloma tudi na kubanskem ozemlju. Število stradalih čim znaša okoli 10 milijonov, in sicer ne le delavcev, temveč celo kmetov. Glad je povzročilo dejstvo, ker je pričakovati slabe žetve tudi v nemških kolonijah na Povolžju, ki so prva leta oskrbovala vsa sovjetsko Rusijo.

PANAMSKI PREKOP DELA PREGLA-VICE.

LDU, Pariz, 18. (Brezlično.) Poročevalc lista »Times« javlja, da se je v panamskem prekopu pogreznila zemlja, vsled česar del prekopa za vojne ladje ni dostopen.

Politične vesti.

+ Kraljevi namestniki, Vlado komisar za Hrvaško in Slavonijo, Demetrovič, je v soboto 16. t. m. prevzel svoje poste v Zagrebu. — Likvidacija dalmatinske pokrajinske vlade bo izvedel dr. Metličić. — Mesto kralj. namestnika v Ljubljani prevzame g. Hribar šele koncem tega meseca. — Poverjeniki bodo ostali v času likvidacije, kakor so bili doslej, le v Ljubljani bo dr. Baltič, dosedanji predsednik deželne vlade, prevzel svoje poverjenika za notranje zadeve. — Kraljevi namestniki so bili v Belgradu že zapreženi. — Kakor je razvidno iz poročil in namigovanih demokratskih listov, so dobili kraljevi namestniki od vlade tudi še razne posebne »delikatne« instrukcije, predvsem z ozirom na uradništvo. Uradništvo se seveda sedaj za te »instrukcije« zelo zanima . . . Stara pesem je, da si buržoazija in njene vladajoče stranke sklanjajo vsepovsod vzgojiti hlapcev, bodisi potem z lepo ali z grdo. Nič čudnega! Buržoazija pač brez hlapcev živi ne more, pa če tudi si nadevaje ime »demokracija« ali »svobodopumna«. Pričenja se zopet nova doba hlapčevanja . . .

+ Protičeva opozicija. Kakor poročajo iz Belgrada, namerava Protičeva levčarska skupina radikalcev po povratku St. Protičeva v Belgrad izdelati svoj lasten list, ker bo »Samoprava« ostala v rokah desnice radikalne stranke.

+ Ministrski predsednik Pašič, tako piše »Politika«, bo koncem tega tedna odpotoval zaradi oddiha najprej v Karlove varj, potem pa na Bled. Povodom potovanja na sever se bo Pašič sestel z najvplivnejšimi češkoslovaškimi politik, v prvi vrsti z ministrom za zunanje stvari dr Benešem.

+ Arditi so ustanovili organizacijo tkzv. ljudskih arditoev, katere namen je, da z vsemi sredstvi ustavi meščansko vojno v Italiji in zgotovi imenitnemu ter ročnemu proletariatu, ki tvori večino prebivalstva, svobodo njegovega gibanja. Ker so fašisti glavni nositelji vseh neredov in najhujši sovražniki organiziranega delavstva, bo organizacija strogo obračunala z njihovimi bandami in magari z orožjem. Ljudski arditi so namreč siljajo opremljeni, se rekrutirajo izključno iz bivših frontnih vojakov in so razdeljeni v naskočne in obrambne bataljone. Zveza hoče biti nadstrankarska, v resnici pa ima med svojimi člani socialistično večno, ne glavni zaupnik je socialistični poslanec Mingrino, velik del je komunistov, ostali so pa republikanci — torej najhujši nasprotniki sedanjega meščanskega »reda« v Italiji. Pričakovati je v kratkem času najtežih konfliktov v notranjosti države.

Povsem logično je, da je moralo priti do tega, teror in brutalnost od zgoraj sta še vedno rodila podobno reakcijo od spodaj. Morda bi služile tudi našim vodilnim kra-gom Italijanske razmere v prevdarek.

+ To in nič boljšeega, Pretekli teden so nekateri tržaški komunisti s par voditelji zopet vdrli v tiskarno »Lavoratore Socialista« in odnesli več strojnih kosov, tako, da se mora list staviti na roko. Ta, v današnjih razmerah res žalostni slučaj najbolj idiotične strujarske neustrpnosti, zagovarjajo tržaški komunisti s tem, češ, da je neki stavni stroj iz prejšnjega skupnega premoženja po krivici pripadel socialistom. Zaradi dogodka bodo socialisti imeli še sitnosti s civilno sodnijo. Ali bi ne bilo veliko bolje, da so se proslavili s kakim večjim dejanjem? N. pr. smo večkrat brali, da imajo fašisti v Trstu tudi nekaj glavni stan, komunisti pa svojega več nima-jo, ker so jim ga fašisti razdejali.

— Do prave pomorske bitke je te dni, če smemo verjeti poročilu agencije »New Evrope«, v Črnem morju med boljševsko oklopnico »Saba« in nekimi boljševskimi podmornikom. Baje so se na krovu »Sabana« nahajali nek ljudski komisari, ki so napravili razne malverzicije in komandanta oklopnice podkupili, da jih prevozi na nevarno obal. Sovjetska vlada pa je ukazala, da se oklopnici na noben način ne da pobeogniti, NATO jo je podmornik potopil.

+ Ženska pacifistična liga. Te dni je zboroval na Dunaju kongres mednarodne ženske lige. V večeršnjih sklepni seji se je

razpravljalo o vprašanju samoodločbe in pravice manjšin. Srkarjeva (Jugoslavija) je zahtevala ustanovitev mednarodne komisije za izvedbo plebiscitov, revizije vseh pogodb, ki ne odgovarjajo principu samoodločbe ter izvedbo nadstrankarskega plebiscita v vseh deželah, ki so bile po mirovnih pogodbah priključene drugim državam. Drugi predlog Daguardjeve (Dansko), naj se vsako leto vrši »dan mira«, in sicer dne 28. aprila, na katerem se je v Haagu prvič sestala ženska liga ter predlog Perlenjeve (Nemčija), naj se dohodki dela vseh delajočih ljudi, torej tudi meščanskih, v soboto pred tem dnevom mitra, določijo za svrhe propagande, se odstopita finančnemu komiteju. Nato so se med drugim ob splošnem odobravanju zborovanja soglasno sprejele resolucije, po katerih se deželani drugih držav ne smejo uporabiti za vojaške akcije, nadalje je niologa lige, doseči izpremembe mirovnih pogodb in da od vlad entente zahteva takojšnje ukinitve novih sankcij.

+ Avstrija dobi Zapadno Ogrsko. Reuterjev urad doznava: Po ratifikaciji tri-anonske pogodbe so se izvršile priprave, da bi vojaška komisija zaveznikov izročila Avstriji nemške okraje Zapadne Ogrske. Zavezniki ne bi ustvarjali prijateljski pogodbi med Avstrijo in Madžarsko, vendar pa bi se moralo za vsak slučaj smatrati, da pripade dotično ozemlje po pravu Avstriji. Pričakuje se, da z polkusi neizpolnitve svojih obveznosti ne bo primorala zaveznikov, da uporabijo silo,

Dnevna kronika.

Stavka mizarskih pomočnikov in »St. Narod«. Mizarski podjetniki so začutili potrebo, da stavko njih delavstva v javnosti kolikor mogoče diskvalificirajo kot neupravičeno. Večrajšnji »Slov. Narod« je objavil notico, katere vsebina potrebuje on naše strani nekoliko korekture. Konstatiramo, da znaša povprečna plača mizarskega pomočnika v Ljubljani 930 K na uro. Najvišja plača za najboljšo delavce pri nobeni ljubljanski tvrdki ni znašala nad 12 K na uro! Nasprotno pa ima večina delavcev plačo pod označeno povprečno mezo. Ker se gospodje ozrbajo v svoji notici previdno vseh števil, jih moramo navesti ni, da javnost ne bo napaho tolmačila nastop mizarskih pomočnikov. Da so plače mizarjev res nizke, sramežljivo potrjuje notica v »St. N.« sama, ko med drugim pripoveduje, »da ima večina delavstva v nadurnem delu priliko za izdatno višje zaslužke«. Da so delodajalci pripravili izenačitev in reguliranje plače je delavstvu znano, javnosti pa moramo sporočiti, da bi to reguliranje plače po njihovem predlogu znašalo do 8%; s tem povškom bi se po mnenju mojstrov »dokaj izboljšal položaj delavstva«. Da je to ponudbo delavstvo odklonilo, je čisto naravno, ker ta povškek bi dosegel brez stavke. Delodajalci skušajo oslabiti opravičenost stavke tudi s tem, ker je izbruhnila sredi dela za ljubljanski semeni. Nato vam odgovarjamo čisto na kratko: Po svojih pooblaščenih ste nam pri pogajanjih dokazovali, da za Ljubljano sploh »nič ne delate«, ter ste skušali dokazati potrebo konkurenčne zmoglosti lesne obrti za delo izven Slovenije. Zato je ta argument tako šepav, da ga ni vzeti resnim. Sicer pa, gospodje, leži odločitev v vaših rokah. Če pošteno mislite s svojim delavstvom, potem ugodite upravičenim in skromnim zahtevam, sicer pa nimate nobene pravice javnosti dopovedovati, da je ob sedanjih prilikah podržitev izdelkov nedopustna. Da povšitate cene izdelkov, to od vas ni zahtevali nismo, pač pa, da ugodite svojemu delavstvu na ta način, da mu dovolite predloženi povšek.

Poverjenstvo za socialno skrb, invalidski oddelek želi nabaviti približno 300 metrov dobrega nepremičnega blaga za dežne plače. Pisemne ponudbe (zapечатene in kolkovane) z vzorci vred naj se pošljejo omenjenemu invalidskemu oddelku najkasneje do 28. julija 1921.

Študijska podpora za agronome. Abiturientom, ki se mislijo posvetiti agronomskim študijam, naj služi v vednost, da se imajo z državnimi sredstvi podpirati pred vsem le prosilci, ki so iz kmetije doma, ki so tedaj kmetijskega stanu, ali pa, ki so imeli priliko, pečati se s kmetijstvom v teku svojih dosedanjih študij, kar je v dotičnih prošnjah izrečno navesti in podpreti.

Kopalnice v hotelu »Stone« ostane vsled čistčenja kotla do 2. avgusta t. l. zaprto.

Organizacijski vestnik. Iz stranke.

Trbovlje. Vabimo vse zaupnike ožjega in širšega odbora krajevne politične organizacije JSDS na skupno sejo, ki se bo vršila v četrtak, dne 21. julija ob 6. zvečer v društveni pisarni. Predsednik.

Iz strok. organizacije. Vsem podružnicam Unije slov. rudarjev na znanje. Unjsko vodstvo je na predlog podružnice Trbovlje iz službe odpustilo dosedanjega tajnika Krolf Miha ter ga ob-

Upokojeni častniki naše vojske — po-

koljnina. Ker so priobčil nekateri časopis pritožbe upokojenih častnikov naše vojske, da doslej se ni rešeno vprašanje njihove pokojnine, pojasnjuje invalidski oddelek poverjenštva za socialno skrbstvo sledeče: Ministrstvo financ je dostavilo tekom zadnjega tedna prošnje treh upokojenih častnikov, ki so jih vposlali Glavni kontrol v Belgradu na podlagi »Uverjenja« ministrstva vojske in mornarice, poverjenštvu za socialno skrbstvo v Ljubljani, da izračuna službena leta po bivših avstro - ogrskih predpisih in na tej podlagi višino pokojnine po zadnji dinarski plači. Poverjenštvo (invalidski oddelek) vrača te akte po izvršitvi ministrstva financ, ki bo nato nakazalo pokojnine. Pričakovati je, da bodo sedaj ta nakazila izvršena v kratkem času.

Kam v nedeljo 21. julija? — Vsi na Prevalje! Tam priredi Delavska izobraževalna zveza »Svoboda« iz Prevalj na lastnem odru v dvorani g. Ahaca velezanimivo dramo »Zvestoba« v treh dejanjih. Spisatelj E. Kristan. Vstopnina: I. sedeži 3 D, II. sedeži 2 in pol dinarja, stojišče 2 D. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. K obilni udeležbi vabimo vabi odbor.

Zahvala. Srčna hvala vsem zdravnikom in sestram, ki so imeli z menoj toliko skrbi in truda, posebno pa g. primariju dr. Jenotu, da so me spravili v moji hudi boleznini spet na noge. — Ivan Poličnik, premikalec, Celje.

Koncert v hotelu »Tivoli« od danes 18. t. m. naprej vsak večer od 18. do pol 23. ure. Vstopnina prosta.

Poroka. Dne 12. t. m. se je vršila v Zatecu na Češkem poroka gosp. Fran Uherja, šefa špedijske tvrdke F. & A. Uher v Ljubljani z gospodično Martičko Weimerovo iz Zateca. Obilo sreče!

Zgodovinski grob na Hrvaškem. Povodom renoviranja župne cerkve v Jastrebarskem so odkrili za stranskim oltarjem grobnico bana grofa Verdojca, ki je umrl leta 1567. Zunanja oblika grobnice kaže v naravnih velikosti v reliefu izdelan kip srednjeveškega viteza z grofovskimi znaki in grbom. Relief je opravljen z občajnimi latinskimi napisom. Marmorni kip je zelo dobro ohranjen.

Mica Kovačeva bila nič plačala! Tak slučaj se je zgodil včeraj v restavraciji »Narodnega doma«. Med 5. in 8. uro je prišel namreč v restavracijo mlad elegantno opravljen gospod, sedel in si naročil porčilo najboljših jedil in vrček piva. Ker je bil pa še lačen, si je pustil primesti še dve porčiji dobrih jedil in še en vrček piva; nato pa še dvakrat po en četrt litra najboljšega vina. Natakarcica neslutče koda da je ta fini gospod, je šla iz dvorane v točilnico. Med tem časom se je pa nudila gospodu prilika — in jo je popihal brez skrbi iz »Narodnega doma«. Kam, ni znano. Vsota znaša 70—80 K. — Prizadeta natakarcica.

nem tudi izključilo iz organizacije, to pa vsled njegovega nerednega in organizacijsko škodljivega delovanja. To naj vzamejo vsi funkcionarji na znanje. Obenem opozarjamo vse podružnice, da naslavljajo vsa pisma namenjena v Trbovlje na ime: Ivan Krušič, Delavski dom, Trbovlje, Unjsko vodstvo.

Zadružništvo. Pozor člani Konsumnega društva za Slovenijo, podružnica Celje. Tem potom pozivljamo vse člane konsumnega društva za Slovenijo, podr. Celje, da dvignemo v prodajalni svoja preplačila in obenem članske knjige. Rok izplačila poteče 1. avgusta.

Gospodarstvo.

— Spor med Anglijo in Ameriko radi petroleja. Nedavno se je vrnil v Washington admiral Chester iz Mezopotamije in je predsedniku Hardingu sporočil, da si je Anglija zagotovila petrolejske koncesije v Mezopotamiji, ki predstavljajo 1000 milijonov dolarjev vrednosti, in vrh tega kupila perzijske petrolejske vrelece in sicer z denarjem, ki si ga je med vojno izposodila od Amerike po 4%! Amerika meni, da je te koncesije zasigural že Roosevelt za Ameriko. Harding je precej sklical konferenco, zakaj ameriški kabinet tvorijo sam »petrolejski kralj«, ki so v tej stvari hudo zainteresirani. Slično se godi v Mehiki. General Carranza si prizadeva, da iztisne inozemski kapital iz dežele, in Anglija je svojčas skupaj v Ameriko protestirala zoper te namere. Medtem pa se je baje Anglija baš na podlagi Carranzovih dekretov pogodila z Mehiko, in sicer na škodo Amerike, tako da baje znaša zdaj vsota angleških kapitalov, vloženih v mehiške petrolejske vrelece, dvakrat več nego nese kapitalizacija ameriških družb. Angleška vlada je na te očitek odgovorila s posebno noto, v kateri za vraga trditve ameriških kapitalistov. Grede Mehike pravi nota: V Mehiki stoji 80% petrolejske proizvodnje pod kontrolo ameriškega kapitala, ostalih 20% pa odpada na vse druge države skupaj. Produkcija petroleja v Mehiki je narasla od leta 1913. do danes od 3,750.000 ton na 23,000.000 ton in je danes Mehika največji petrolejski producent na svetovnem trgu sploh. Od te produkcije se 80% izvažna v ameriške rafinerije. Zato je neosnovano, če se napada Anglija.

Kulturni vestnik.

Jetika je najbolj razširjena ljudska bolezen. Vak olikan človek mora vedeti vsaj vse najvažnejše o jetiki, posebno javni nameštenci, učitelji, duhovniki itd. Siroveni specialista za pljučne bolezni dr. Pečnik nam podaja v svoji knjigi »Jetika« kratko jedrnatost sliko o jetiki, kako nastane in kako se dandanes zdravi. Vsebinska knjiga je bogata kljub temu da ima le 48 strani, vsakdo bo našel mnogo podučnega v nji. V prvi vrsti seveda jetičniki. Knjiga je izšla v založbi knjigarne Gorčar & Leskovšek v Celju, dobi se pa tudi v vseh drugih knjigarnah v Jugoslaviji. Cena izvodu 8 K, s poštnino 8 K 80 v. Denar se pošlje naprej.

Sport.

Sporni ribolov v Bohinju. Generalni komisarijat za tujski promet v Sloveniji javlja, da dobivajo športniki dovoljenje za ribji lov v Bohinjskem jezeru in v drugih državnih vodah v Bohinju pri gozdarskem oskrbniku inž. Božiču v Bohinjski Bistrici in pri poverjenštvu za kmetijstvo v Ljubljani. Natančnejša pojasnila daje Tourist-Office Ljubljana, Dunajska cesta 18.

Sparta : Svoboda 9 : 0 (5 : 0). Svoboda je igrala skoraj s samo rezervo, ker se več igralcev prvega moštva nahajala na orožnih vajah. S. K. Sparta je zelo napredoval od lanskega leta. — Igra je bila obojestransko precej surova. Pri sportu je treba ločiti sport od rokborbe. Zmirom so bili in bodo uspehi, katere so se pridobili sportniki s smotreno in res sportno vzgojo trajnejši in tudi večje vrednosti, kakor pa navidezni in zelo varjivi uspehi pridobljeni s surovostjo ali alkoholom. Posumimo: Alkohol in tobak sta zahrbtna sovražnika, ki nam kažeta v začetku velike »uspehe«, a imata za posledico popolno ruino. Alkohol je varalica. —la.

Društvene vesti.

Prvi hrbojav iz Vrhnike. 24. julija vozi posebni vlak ob 11. zvečer iz Vrhnike v Ljubljano vse posetnike veselice prostovoljne gasilne družina na Vrhniki. Katere prireditve se bodo udeležili vsi prijatelji vzvišenih idej gasilnih društev ter lepe in nepriliske zabave. Priprave za to veličansko veselico so v najboljšem teku, najlepši prostor na Vrhniki, vrt tovariša Jelovška je društvu na razpolago. Društvo bo dokazalo, da zna tudi nastopiti v slučajno povoden ter bo zgradilo vojni most čez Ljubljanico v teku 20 minut. Na veselice pri prostoru bodo zanimala obitnovno američanski skakalni pičci. Vsem, ki bi radi vstopili v zakonski jarem, bo nudil zvonec sv. Antona, da si bodo privitili z vznemljen bodoče zakonske družice ali boljše polovice. Zvečer bengalični ogenj in rakete. k

Po svetu.

— Nezaposlenost na Češkoslovaškem pada. V mesecu juniju lanskega leta je bilo nezaposlencev 91.000, dočim jih je bilo v istem mesecu t. l. samo še 29.000. Prebivalstvo Združenih držav. Glasom zadnjega ljudskega štetja živi tačas v Združenih državah 105.671.499 ljud. Od teh je 94.822.431 belih, 10.463.013 zamorcev, 242.959 Indijancev, 71.952 Japoncev, 61.686 Kitajcev in 9485 drugih polti. V zadnjih desetih letih se je najbolj pomnožilo število Japoncev, ki so naseljeni največ v Kaliforniji, t. j. za 54 odstotkov; be- lo prebivalstvo se je pomnožilo za 16 od-

stotkov, črno za 6,5 odstotka; znižalo se je število Indijancev za 8,5, Kitajcev pa za 14 odstotkov.

„Kres“ naš krasni ilustrirani družinski list, je izšel Sodrug!, ali ste nanj že naročili? Če niste, storite nemudoma svojo dolžnost! Stano letno 20 D, za dijake 12 D, za člano »Svobode« 9 D. Kdor dobi 10 naročnikov, ki niso člani »Svobode«, prejme cel letnik zastonj!! Uprava »Kresa« v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Dopisi.

Celje. Seja občinskega odbora celjskega se je vršila 14. t. m. Volili so se »deski, katerih je 15, in sicer: pravni, šolski in kulturni, gradbeni, stavbeni in stapovanski, finančni, črtni in tržni, upravn; pododsek klavnice, za plinarne, za elektrarne, za taški promet, olepanje mesta in kopalnišča, kopalniški, gozdni, gospodarski, zdravstveni in personalni. V vseh oddelkih so zastopane vse stranke po proporc. K razdelitvi oddelkov se je k besedi oglašil s. Koržen. Praktično delovanje nas bo preprečilo, da imamo po številu preveč oddelkov in to že zaradi tega, ker je mnogo istih gospodov, odbornikov v večih oddelkih zastopanih. Zaradi tega predlaga, da bi se naj, že po prvi polklužni oddelki sketili. Pri drugi točki dnevnega reda se je soglasno sklenilo: zahteva zopetne vzpostavitve od Brejčeve vlade ukinitve mestne avtonomije v polnem obsegu. Nadalje je vprašal s. Koržen gos. župana, kaj je z računskim zaključkom, ker smo že čitali iz vseh avtonomnih mest poročila, da so računski zaključeni in so vsakomur v pogled, samo v Celju tega ne moremo trdit. Gospodarski odsek naj tudi preišče, v kakšnem stanju se je likvidirana mestna aprovizacija, ki je bila poprej dalje časa aktivna in v zadnjem času pa sivo pasivna. Zakaj se ni napravilo reda in kdo je vsega tega kriv. Nadalje treba ogledati vsa občinska poslopa, in kakšnem stanju se nahajajo zunan in znotraj. Koliko plača policija stanarje v hiši, ki jo je zasedala. Ceste bi se naj popravljale samo tam, kjer preli nevarnost kakšne nesreče, vse drugo bi se naj popravljalo, ko bo že boljše finančni položaj. Gospod župan je na nekateri točki takoj odgovoril, na druga, pa je obljubil, da odgovori v prihodnjih občinskih sejah. Pri slučajnosti je podal s. Koržen v imenu soc. dem. kluba naslednjo izjavo: Povabljeni smo bili na udeležbo slavnosti izvolitve prvega celjskega slovenskega župana. Obljubilo se nam je, da bo župan v svojem govoru strogo nepristranski, zaradi tega smo se slavnosti neizmislili. Konstatirajmo moramo, da je bil velik del prebivalstva, ki je prvega slovenskega župana slavilo, razočarano, ker je bil njegov govor, v velikem naperjen proti majšini tukajšnjega prebivalstva. Zaradi tega izjavljamo, da se slični slavnosti ne bomo več olicijeno udeleževali.

Črna — Žerjav. Marsikdo bo mislil, da smo delavci mehiških svučnih rudnikov, posebno pa topline v Žerjavu najsrečnejši ljudje pod solncem, ker se tako redko javnosti pritožujemo. Toda tako ravnamo le iz suženjske potrepljivosti! Če nas naši politični nasprotniki napadajo v svojim umazanih časopisih, se nam ne zdi vrečno, odgovorjati na njihove podle laži, radi naših gmotnih razmer pa itak vem, da bomo boljše plače, delavne oblike, primerna stanovanja in potrebno kurivo dosegli komaj po smrti, če bomo vsak svojo pot hodili, kot dosedaj. — Bili smo že v bivši Avstriji nabudevali para cele monarhie, kot »wundische Trottel« smo imeli le dolžnost, praviti na nič. Ob prevratu smo z veseljem pozdravili našo mlado, narodno osvobodeno državo, upajoč na boljšo bodočnost. All pričakali smo nsprotno, seveda po lastni krivdi. Namesto, da bi se združili v eni organizaciji in kot ena četa poskušali potegoma izbojevati si boljše razmere, se sovražimo. Pripravimo in drug drugemu jamo kos-pamo. S tem ne škodujemo le vsak sam sebi, s tem jemljemo tudi organizaciji ugled in se oddaljujemo od svojih ciljev, dočim se nam delodajalec v obraz smejejo in, zmage prepričani, pripravljajo znižanje plač. Do- žim mi trpimo pomankanje v vsem in povsod, ko uživamo noč in dan sad naših ne-zdravih in nečloveških stanovanj; jetiko in koliko, ki grize naše in zdravje naših otrok; dočim nam brikda usoda vleče k ufo- čez ušesa. — živi naš bog: sekvester-spe-cijalist — v striženju plač menda bolj, nego v svoji stroki — v luksuznoznem razkošju, kakor Adam v raju in se veseli vaje- ti, s katerimi vozi v propad podjetje in delavstvo! Da bi ga delavec ne nadlegoval radi delavne oblike ali česar drugega, se ga izgublja, posebno žerjavskih toplničarjev. Neusmiljeno gledajo sam in vsi mero-dajni pooblaščenici otroke Žerjavčanov-rudarjev raztrgane in hirajoče vsled zaduhlih stanovanj in sredi zvenlega dima; nihče ne vidi potrebe delavnih oblik, zdi se jim prav, da nosimo na svojih oblekah zastupljeni prah tudi domov svojim družinam. — Sotrpini! Temu ne bo nikdar konec, če bomo vsak zase kritizirali podjetje, organi-zacijo in zaupniki. Kričaci, potrkajte se na prsa in ne mislite, da je organizacija avto-mat, ki dela iz ene v'igalice meter drv, temveč vedite, da posameznik ni nič, če pa strmevo vrste organizacije z gestom: »V organizaciji je moč in v moči je zmaga« Žerjavčan.

Celje. Seja občinskega odbora celjskega se je vršila 14. t. m. Volili so se »deski, katerih je 15, in sicer: pravni, šolski in kulturni, gradbeni, stavbeni in stapovanski, finančni, črtni in tržni, upravn; pododsek klavnice, za plinarne, za elektrarne, za taški promet, olepanje mesta in kopalnišča, kopalniški, gozdni, gospodarski, zdravstveni in personalni. V vseh oddelkih so zastopane vse stranke po proporc. K razdelitvi oddelkov se je k besedi oglašil s. Koržen. Praktično delovanje nas bo preprečilo, da imamo po številu preveč oddelkov in to že zaradi tega, ker je mnogo istih gospodov, odbornikov v večih oddelkih zastopanih. Zaradi tega predlaga, da bi se naj, že po prvi polklužni oddelki sketili. Pri drugi točki dnevnega reda se je soglasno sklenilo: zahteva zopetne vzpostavitve od Brejčeve vlade ukinitve mestne avtonomije v polnem obsegu. Nadalje je vprašal s. Koržen gos. župana, kaj je z računskim zaključkom, ker smo že čitali iz vseh avtonomnih mest poročila, da so računski zaključeni in so vsakomur v pogled, samo v Celju tega ne moremo trdit. Gospodarski odsek naj tudi preišče, v kakšnem stanju se je likvidirana mestna aprovizacija, ki je bila poprej dalje časa aktivna in v zadnjem času pa sivo pasivna. Zakaj se ni napravilo reda in kdo je vsega tega kriv. Nadalje treba ogledati vsa občinska poslopa, in kakšnem stanju se nahajajo zunan in znotraj. Koliko plača policija stanarje v hiši, ki jo je zasedala. Ceste bi se naj popravljale samo tam, kjer preli nevarnost kakšne nesreče, vse drugo bi se naj popravljalo, ko bo že boljše finančni položaj. Gospod župan je na nekateri točki takoj odgovoril, na druga, pa je obljubil, da odgovori v prihodnjih občinskih sejah. Pri slučajnosti je podal s. Koržen v imenu soc. dem. kluba naslednjo izjavo: Povabljeni smo bili na udeležbo slavnosti izvolitve prvega celjskega slovenskega župana. Obljubilo se nam je, da bo župan v svojem govoru strogo nepristranski, zaradi tega smo se slavnosti neizmislili. Konstatirajmo moramo, da je bil velik del prebivalstva, ki je prvega slovenskega župana slavilo, razočarano, ker je bil njegov govor, v velikem naperjen proti majšini tukajšnjega prebivalstva. Zaradi tega izjavljamo, da se slični slavnosti ne bomo več olicijeno udeleževali.

LISTEK.

IVAN ALBREHT:

Slika v minijaturi.

(Dalje.)
V.

Ko sem prišel na mesto, sem bil nekam pomirjen in zadovoljen. Šest nas je bilo poslanih tjakaj in z nami za čuvaja naš jud.

Vila, oziroma celo tisto posestevce, je bilo nekšne vrste sanatorij, kjer so živeli gostje jako veselo življenje. Kakor sem polagoma razvidel, je bilo to zavetišče takih ljudi, ki so razpolagali z dobrinami tega sveta in so zelo radi v besedah prelivali kri za domovino ter preživljali

razkošne dneve ob šumenju svile in baršuna. Eden ali drugi se je včasih ozrl po nas, nam naklonil topel pogled, smehljaj ali celo prijazno besedo. In nekoč, kakor po večnem ukazu, je prišla ona, postala za hip in me je pogledala z mehkim, toplim pogledom naravnost v oči. Dva otroka, dvoje deklic je skakljalo ž njo.

— Klara, gospodična Klara! so klicala mala usteca, jaz pa sem vedel takoj tisti hip:

— To je ona!

Ujetniki smo prebivali v nekem stranskem poslopju v suterenu. Toda s tistim trenutkom se je spremenil oni rni, mračni prostor zame v paradiz. Kadar sem se zvečer vrnil z dela in legel na trdo plesnivo bla-

zino, sem zatislil oči in zasanjal. Stene so se razmaknile in nebo je bilo odprto pred menoi, ono večno sveže nebo življenja, ki ga ustvarja ljubav.

Smehljate se, gospod, in vem, da si mislite: »Tako se godi človeku, ki dolgo ni bil v bližini ženske. Tada čujte!

Antonio Belforte je bil izredno prijazen z menoi, odkar smo prišli iz taborišča. Govoril je rad z menoi, hvalil me je pri vsaki priliki, razklepetal je moj stan in mi je tako pripomogel do precejšnje udobnosti. Čeprav sem vedel, da me jud sovraži, se le nisem mogel otrestiti nekakega čuta hvaležnosti napram njemu. Na njegovo besedo, ki to je znal zavijati jeguljasto in goseniče obnem, je lastnik vile, ki je bil dokaj

ljubeznjiv človek, naročil, da mi ni treba delati, temveč naj le nadziram in dajem nasvete

Dotistihmal sem videl Klaro trikrat. Tretjič me je vprašala:

— Odkod ste, gospod, oprostite?

— Iz bližine Celja, na Štajerskem, gospica.

— In vam je težko po domu?

Tedaj sem stopil korak proti njej, sem uprl oči vanjo in sem jo božal s pogledom, dokler se ni zdrznila in odšla.

Ko sem se okrenil, sem zagledal za seboj juda, ki je navidez malomarno kajil cigareto.

Zvečer, ko smo se vrnili z dela in smo že vsi polegli, se je priplazil k meni:

— Ti, spiš?

— Ne!

— Veš, smiliš se mi, ker sem dober človek. Ali oblubiš, da ne pobegneš?

— Jaz? Kam?!

— No, vidim, da se nisem zmotil v tebi. Zato ti ponudim uslugo. Deset lir mi boš dal, pa je!

— Jaz deset lir?! Kje naj jih vzamem?

— Saj se ne mudi! Enkrat jih boš gotovo imel, če ne danes, pa jutri. To nai te ne skrbi.

— In?

— No, nič! Vem, da si revež, saj sem bil tudi jaz na fronti. Vaši so mi sicer puščali precej krvi, pa nič ne de. Vseeno te imam rad. Dobro razumem, kaj se pravi prebivati samo med ljudmi, no, saj veš?

— Ne! sem dejal kratko in res nisem vedel, kaj hoče. (Dalej prih.)

Priporoča se tvrdka Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7, Popravila se sprejema. **edina tovarniška zaloga** šivalnih strojev v vseh opreah, material in izraba predvojnja, za rodbinsko in obrtno rabo ter vsi posamezni deli za vse si. Večletna garancija steme, igle, cije na drobno in debelo. Večletna garancija Ugodni plačilni pogoji.

DR. IVAN PINTAR
ne ordinira
do 31. Julija 1921.

Priporoča se atelje za izkostiik: rstvo
FILIP PRISTOU, LJUBLJANA
Aleksandrova cesta 1, Hotel Malik.

Fran Uher
Marta Uhrova roj. Weinerova
poročena
Žatec - Praha - Ljubljana.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.
Tvrdba J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5
se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Medič, Rakovec & Zankl,
prej A. Zankl sinovi.
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z o. z. Skladišče: Novisad.
Telefon 64. Brzjavni: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.
Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.
Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Gips), mastence (Federweiß), strojno olje, karbolnej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline.
Ceniki se začasno ne razpoložijo!

Citajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Uratnik
Pot k Socijalizmu.
Cena K 2.—
Naroča se v upravi „NAPREJ“.
Izasek:
Filozofska historija
K 30.
Sjajni historički i ljubavni roman. Upravo izaseo. Naručiti si udmah kod Češkojugoslovsanske naklade!
J. Herejk, Zagreb.

ŠTAMPIJE
GRAVEUR
ANT. ČERNE
LJUBLJANA
D'VORNI TRG 1. Franko
Svakovrstne razglednice umjetničke, historičke i ljubavne i. t. d. PAPIR svake vrsti uz vrlo jeftine cijene nudi
Českojugosl. knjižara J. Herejk, Zagreb.

Pozor! Reklamna ponuda! Pozor!
Vrijedi samo 20 dana!
Radi napuštanja moje zalihe satova šaljem ja unutar 20 dana svakom priposatelju ovog iz novine izrezanog oglasa jedan krasni remontoir-sat (za gospodu) valjana udešen 30 suti idući, uz 3 godišnje pismenu jamčevinu uz reklamnu cijenu od 40 umjesto 85 dinara franko uz napredno priposlanje dotičnog iznosa po preporučenom listu. Dastava sata obavlja se odmah preporučeno. Pouzete obavlja se jedino uz kapara od 10 dinara. Skladište satova GJURO POLLAK, Zagreb, Tkalciceva 27.

F. BRUMAT
LJUBLJANA
Manufaktura in tkanine.
Mestni trg 25.

Velika zaloga: otroškivozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika in vsakovrstni deli. F. BAYEL, Ljubljana, Slatki B. 28. Sprejme se v polno popravo, za emajljanje z ognjem in poniklanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. Mehanika delavnica Karlovska cesta 4.
Naročajte „NAPREJ“

! OPEKA !
Državni premogovnik v Velen u je začel s strojnim izdelovanjem prvovrstne zidne opeke ter nudi isto v vsaki količini po najnižjih cenah. Naročila se naj pošljejo direktno na
Državni premogovnik v Velenje.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih
4%
Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru.
Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.
Edini, res delavski denarni zavod.

Nakupovalna zadruga
r. z. z o. z. v Ljubljani,
Dunajska cesta št. 33 („BALKAN“)
priporoča svojim članom
nakup najrazličnejšega blaga!

Jadranska banka
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.